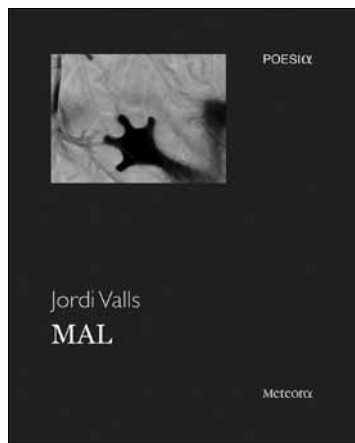

Crítica de poesia / El mal que veiem

XAVIER FARRÉ

Mal, de Jordi Valls
Editorial Meteora
2013

moviment al qual se li podien posar quatre característiques per definir-lo i ja ho teníem tot solucionat. I la individualitat, en el fons quedava apagada, difuminada, quasi esborrada. Així que el fet que ara existeixi aquesta autèntica diversitat de veus és, tal vegada, un dels aspectes més positius que ens ha deixat la manca de classificació. És aleshores quan les individualitats poden destacar per la seva vàlua, perquè proposen una poètica que és radicalment diferent, o radicalment pròpia. I, amb tot, es poden trobar concomitàncies en poetes que comparteixen un territori, que comparteixen una llengua, però que no han de compartir obligatòriament unes mateixes lectures, una mateixa tradició. Perquè en l'actualitat cada autor es forja la seva tradició, té els seus referents i és així que pot mostrar una visió del món que esdevé atractiva per al lector.

Jordi Valls pertany a aquella estirp de poetes que s'han anat creant a si mateixos, un poeta que no ha tingut por d'arriscar amb cada nou llibre que ha publicat, fidel a una veu que li és ben pròpia. Per a un autor amb un llarg camí recorregut, publicar un nou llibre sempre esdevé com un salt en el buit, sobretot si, com en el cas de Valls, la proposta que planteja difereix del que havia fet fins ara. És diferent i similar a la vegada, perquè surt del mateix autor. En *Mal*, Jordi Valls es refà a si mateix, i ens refà a nosaltres mateixos com a lectors. Proporciona els seus referents i els fa anar més enllà, molt més enllà. I aquí no considero els que cita de manera explícita en el seu llibre, o amb els quals entaula un diàleg en què la tradició queda dinamitada i recollida altre cop en una nova visió. És així en poemes com "Lector", "Apocalipsi", "Dante", "Els camins de Robert Frost" o "Mahalta". No, no tan sols aquests referents, sinó uns altres que planen per damunt del llibre, amb unes poètiques que fins ara havien tingut molt poc ressò en la nostra poesia, com és el cas de John Ashbery. D'aquest, Jordi

Valls n'adopta i incorpora a la pròpia tradició un discurs de vegades trencat, una associació d'idees que ens donen una imatge nova, sorprenent, i que mai no és gratuïta sinó que fa replantejar el lloc que ocupem en la societat, en el món. Valls, a més, aconsegueix això amb la poderosa i magnètica manera amb què sol acabar molts dels seus poemes.

Mal, de Jordi Valls és un excel·lent poemari en què plana la idea del viatge d'iniciació constant, i de la recerca de la identitat, tant la pròpia, com en "Cognom de mare", com la més àmplia dels lectors. Construeix aquest llibre com un viatge de recerca on hi ha primer la identitat pròpia i la identitat social (els poemes de la primera part, titulada "Aigües fosques"); després, hi ha la reflexió sobre el paper de la cultura i l'art, i quin és el paper de l'artista i de l'espectador, fins a quin punt la nostra identitat pot determinar la visió del que presenciem. És així en tota la part de "Summa Artis", una mostra reveladora de l'ècrasi, amb poemes que són autèntiques perles, com els dos dedicats a Rembrandt.

En aquest camí que ha iniciat Jordi Valls, les referències són constants, des de la cultura popular a "Perhabs, perhabs, perhabs", on els plans se superposen, com en molts altres poemes, a la cultura judeocristiana amb els poemes que tenen com a element algun element bíblic. Són referents que per a Valls no han estat mai estàtics, sinó que serveixen per plantejar la nostra existència, des d'una altra perspectiva, des del Mal (sí, escrit amb majúscula com el títol del llibre) que, tal com ja mostrava el turmentat Raskòlnikov de Dostoievski, té més d'una cara. I aquí arribem a un altre dels elements clau del llibre, les múltiples cares que pot adoptar el camí a què fem esment, el camí de la identitat, amb la llavor del Mal sempre latent.

Un capítol a part mereixen els poemes llargs que ocupen la tercera part del llibre, "El pare d'Euclides", poemes que esdevenen centrals no tan sols en aquest llibre de Jordi Valls sinó en tota la seva producció fins ara. Aquí, els recursos de fragmentarietat a què l'autor sotmet el llenguatge són constants, hi ha canvis de plans temporals, de plans geogràfics, de plans lingüístics, una autèntica obra d'arquitectura en què tota la temàtica del llibre s'explota de manera contínua. Sí, són poemes que fan pensar en John Ashbery, i són poemes que fan pensar en aquell altre gran poema quasi fundacional de la tradició occidental, "Zone" de Guillaume Apollinaire. Són, els tres poemes que integren aquesta part, un diàleg de tensions constant que s'erigeixen també en quasi fundacionals per a la nostra tradició.

Resumir en un espai tan reduït la riquesa de significats d'aquest llibre de Jordi Valls és una tasca impossible, a cada nova lectura notem com les preguntes se'ns multipliquen, i que ens hi reflectim cada cop més. Com en aquest mirall en què posa Rembrandt, tots amb l'autor hem estat capaços "d'inaugurar el foc i tornar". I ho fem amb una altra visió. Aquesta és la tasca de la gran poesia. Aquesta és la tasca que ens ha llegat Jordi Valls amb aquest gran llibre.